

**Стрілець Н.В.***студент;***Радєва О.Г.***старший викладач кафедри обліку та аудиту,  
Запорізький національний університет***НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ОСНОВНИХ  
ЗАСОБІВ, ЯК ВАЖЛИВОГО ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ**

Для здійснення процесу виробництва та іншої господарської діяльності необхідні засоби праці – машини, обладнання, інструменти, прилади, інвентар за допомогою котрих виготовляється продукція, виконуються роботи, надаються послуги. Такі засоби праці називаються основними засобами.

Результати діяльності будь-якого підприємства значною мірою залежать від забезпечення підприємства основними засобами в необхідній кількості та асортименті, їх стану та ефективності використання.

В літературних джерелах існують різні підходи щодо трактування поняття «основні засоби». Для розуміння сутності «основних засобів», проаналізуємо думки провідних вітчизняних і зарубіжних вчених в різних літературних джерелах (табл. 1).

Таблиця 1

**Трактування поняття «основні засоби» за різними науковими джерелами**

№	Джерело	Визначення
1	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [1]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)
2	Податковий кодекс України [2]	Матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).
3	Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 «Основні засоби» [3]	Основні засоби – матеріальні об'єкти, які: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного звітного періоду.
4		Основні фонди – сукупність матеріальних активів в формі

	Бланк И. А. [4, с. 227]	засобів праці, які багаторазово приймають участь в процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами
5	Бойко В. М., Вашків П. Г. [5, с. 358]	Основні засоби – сукупність засобів праці, які функціонують у сфері матеріального виробництва в незмінній натуральній формі протягом тривалого часу та переносять свою вартість на заново створений продукт частинами в міру їх зношення.
6	Борисов А. Б. [6, с. 487]	Основні засоби – засоби праці виробничого та невиробничого призначення. Характерною особливістю ОЗ, є участь в процесі виробництва тривалий час, в перебігу багатьох циклів, при збереженні основних властивостей і первинної форми, при цьому поступове зношування і їх вартість переносяться на продукцію, що виготовляється.
7	Бутинець Ф. Ф. [7, с. 125]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік).
8	Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. [8, с. 312]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство формує з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування яких перевищує рік.
9	Кузнєцов В., Михайленко О. [9, с. 347]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх в процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (чи операційного циклу, якщо він перевищує рік)
10	Сухарський В. С. [10, с. 655]	Основні засоби (основні фонди) – це засоби праці виробничого і невиробничого призначення (будівлі, споруди, машини, передавальні пристрої, інвентар і т.п.), що беруть участь у процесі виробництва в продовж багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово (в міру зношення) переносять свою вартість на вироблену продукцію
11	Хом'як Р. Л. [11, с. 143]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

12	Сердюк В. Н. [12, с. 125]	Основні засоби – засоби праці, ціна яких перевищує встановлений підприємством вартісний ценз, і термін експлуатації яких перевищує один рік (чи операційний цикл, якщо він більший за рік) в первісній натуральній формі як засоби праці (машини, обладнання, прибори та інструменти) чи як матеріальні умови праці (будівлі, споруди, інвентар).
----	------------------------------	---

Аналіз нормативних та літературних джерел свідчить про неоднозначність підходів вітчизняних і зарубіжних вчених до трактування терміна «основні засоби».

Але на наш погляд найбільш повне визначення основних засобів дається в Положенні (стандарт) бухгалтерського обліку (далі – П(С)БО) 7 «Основні засоби», де регламентуються методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби і розкриття її у фінансовій звітності.

Основні засоби можна згрупувати за наступними ознаками:

- 1) за галузевою ознакою (промислові, сільськогосподарські, будівельні, транспортні, зв'язку);
- 2) за функціональним призначенням (виробничі та невиробничі);
- 3) за використанням (діючі та недіючі);
- 4) за ознакою належності (власні та орендовані).

Для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються відповідно до п. 5 П(С)БО 7 «Основні засоби» за такими групами:

1. Основні засоби (земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом; будинки, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); тварини; багаторічні насадження; інші основні засоби).

2. Інші необоротні матеріальні активи (бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові (не титульні) споруди; природні ресурси; інвентарна тара; предмети прокату; інші необоротні матеріальні активи).

Порядок відображення надходження основних засобів в бухгалтерському обліку та формування їх первісної вартості залежить від того, яким чином і на яких умовах вони придбані.

Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів.

Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані (проведення технічного огляду, нагляду, обслуговування, ремонту тощо) та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат.

Об'єктом амортизації є вартість, яка амортизується (окрім вартості земельних ділянок, природних ресурсів і капітальних інвестицій).

Амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного, виробничого.

Метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання. Нарахування амортизації при застосуванні виробничого методу починається з дати, що настає за датою, на яку об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання.

Об'єкт основних засобів вилучається з активів (списується з балансу) у разі його вибуття внаслідок безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом [1].

Таким чином, основні засоби будь-якого підприємства є його матеріально-технічною базою, яку потрібно весь час поповнювати та підтримувати. Основні засоби підприємства це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним та моральним зносом.

#### Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27. 04. 2000 № 92.
2. Податковий кодекс України : від 02.12.2012 р. № 2755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 4.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс] – Режим доступу : [www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО\\_16.pdf](http://www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО_16.pdf).
4. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера / И.А. Бланк. – К. : «Ника-Центр», 1998. – 480 с.
5. Бойко В.М. Бізнес: словник-довідник / В.М. Бойко, П.Г. Вашків. – К.: Україна, 1995. – 565 с.
6. Борисов А.Б. Большой экономический словарь / А.Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 1999. – 894 с.
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир ПП «Рута», 2001. – 224 с.
8. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній., Г.Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1072 с.
9. Кузнецов В. Великий словник бухгалтера / В. Кузнецов, О. Михайленко. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Х. : Фактор, 2005. – 532 с.
10. Сухарський В.С. Економічний словник-довідник / В.С. Сухарський. – Т. : Богдан, 2002. – 720 с.
11. Бухгалтерський облік в Україні : [навч. посібник] / За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішевського. – [6-е вид., доп. і перероб.]. – Львів : Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2007. – 1200 с.
12. Сердюк В.Н. Бухгалтерский учет : [учебное пособие] / В.Н. Сердюк. – [9-е изд., и доп.]. – Донецк : ДонНУ, 2009. – 595 с.